

сумніву, що носії зовсім інакшого, відмінного від російського, культурного надбання мають право на самовизначення та незалежність. І хоча в період Визвольних змагань 1917-1921 рр. уряди більшості країн не підтримали українську самостійність, українське питання нарешті стало видимим у суспільному, культурному та політичному контекстах.

У 2022 році українці досі вимушені боротися за свою незалежність. Новітня російсько-українська війна доводить значимість культури в існуванні нації. Сьогодні Україну підтримують усі цивілізовані країни, а українська пісня знову лунає в усіх куточках світу. Гімн Українських січових стрільців «Ой у лузі червона калина» переспівується музикантами, політиками та пересічними громадянами різних держав. Пісня «Стефанія» гурту «Kalush Orchestra», написана за народними мотивами, перемогла на загальноєвропейському пісенному конкурсі «Євробачення». Так, місія, розпочата Республіканською капелою, продовжується дотепер. Перед сучасними дослідниками поставлено завдання зробити імена Березовського, Бортнянського, Лисенка, Леонтовича, Кошиця та великої кількості інших видатних українських діячів відомими на весь світ і поширювати знання про Україну та нашу неповторну культуру.

ЛІТЕРАТУРА

1. ЦДАВО України. Ф. 3965. Оп. 2. Спр. 1. Арк. 18 ЦДАВО України. Ф. 3965. Оп. 2. Спр. 1. Арк. 18
2. Кошиць О. З піснею через світ. Подорож Української Республіканської Капелі т. 1. Вінніпег: «Культура й освіта», 1952 р. 196 с.
3. Пеленський О. Світова концертна подорож Української республіканської капели: спомини сучасника. Львів, 1933 р. 167 с.
4. Пересунько Тіна. Культурна дипломатія Симона Петлюри: «Щедрик» проти «руського мира». Місія Капели Олександра Кошиця (1919–1924). Київ: Видавничий дім «АртЕк», 2019 р. 312 с.

УДК427(73+477)

Лясковець С.

*аспірант кафедри міжнародних відносин та дипломатії
Західноукраїнський національний університет*

УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКІ ВІДНОСИНИ НАПРИКІНЦІ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТЬ

Беззаперечним фактом є те, що Сполучені Штати залишаються провідною країною в системі міжнародних відносин і одним з основних стратегічних партнерів Європейського Союзу та інших країн, що проводять розбудову

демократії, зокрема України, Грузії та ін. Серед головних напрямків стратегічного партнерства України можна виділити економічну, політичну та військову сфери. Зокрема Україна проводить політику тісного співробітництва із Сполученими Штатами, розвиваючи програми співпраці, які були обумовлені договірно-правовою базою. Договірно-правова база українсько-американських відносин складає 144 міжнародних документів, в т.ч. 128 чинних міжнародних договорів, укладених між Україною та США. Договірно-правова база двосторонніх відносин охоплює широкий спектр галузей українсько-американської співпраці, в т.ч. торговельно-економічну, науково-технічну, гуманітарну, правоохоронну та ін. [1, 27].

Формування договірно-правової бази є необхідною умовою розвитку двостороннього співробітництва, а її повнота – показником рівня й статусу відносин між двома країнами. Становлення договірно-правової бази двосторонніх взаємин припадає на період 1992–1994 рр. і відбувалось у процесі візитів на вищому рівні та як результат цілеспрямованої роботи державних інституцій та зовнішньополітичних відомств. При цьому слід звернути увагу на фактори, які стримували цей процес: суттєва різниця в політико-правових системах і традиціях обох сторін, а для України – ще й відсутність досвіду розбудови міждержавної співпраці. Відтак перші місяці двосторонніх відносин характеризуються відсутністю важливих двосторонніх домовленостей. Перший вагомий пакет міждержавних угод було укладено в період 05 – 09.05.1992 р., під час офіційного візиту Л. Кравчука до США в ході зустрічей з Дж.Г.У. Бушем та іншими високопосадовцями. Вони охоплювали широке коло питань двосторонніх відносин. Передовсім варто виокремити політичну декларацію, котра містила положення про демократичне партнерство та Меморандум про взаєморозуміння. Міждержавна Угода про торговельні відносини започаткувала та окреслила головні принципи співпраці в торговельно-економічній сфері, зокрема й зобов'язання надавати одна одній режим нормальних торговельних відносин. Міжурядова угода про сприяння капіталовкладенням стала першим важливим документом, котрий регулював двосторонні відносини в торговельно-економічній сфері, зокрема передбачав надання режиму найбільшого сприяння в торгівлі, проведення різноманітних ярмарок, виставок тощо, котрі мали сприяти розвитку двосторонньої торгівлі [2, 359–362].

Також важливе значення для української сторони мала угода від 07.05.1992 р., що передбачала співпрацю у сфері охорони навколишнього середовища та раціонального використання природних ресурсів, визначала механізми співпраці: спільні проекти та програми; консультації та діалог науковців; навчання; обмін інформацією тощо. Міжурядовий Меморандум про

взаєморозуміння від 07.05.1992 р. обумовлював вільне пересування представників дипкорпусу [3, 370–371].

Відтак результатом візиту українського Президента стало закладання документально-правових підвалин міждержавних відносин фактично в усіх сферах. У подальшому відбувається розширення та конкретизація принципів й умов двостороннього співробітництва.

У переліку міждержавних та міжурядових угод 1992–1994 рр. особливе місце належить документам, які обумовлювали співпрацю в безпековій сфері та стосувались передовсім українського ядерного й військового потенціалу. У результаті офіційного візиту до України Держсекретаря В. Крістофера, 25.10.1993 р. підписана міждержавна Угода про надання допомоги в ліквідації стратегічної ядерної зброї. Документ доповнювала Угода між Міністерствами оборони України й США щодо забезпечення України матеріально-технічними засобами, послугами та здійснення підготовки персоналу у зв'язку з ліквідацією стратегічної ядерної зброї (05.12.1993 р.) [4, 660–661].

На кінець 1990-х в американському політикумі активізується дискусія стосовно вимірів національної стратегії безпеки. Зокрема, республіканці пропонують нову стратегію зовнішньої політики США, котра вбачала в США глобального лідера нового століття та передбачала посилення військової складової зовнішньої політики. Проект був реалізований уже за президентства Дж.У. Буша. Разом з тим, на переконання російського американіста А. Уткіна, США мають значний потенціал бути лідером і в ХХІ ст. [5, 211].

Відтак, на фоні вказаних зовнішніх обставин, міждержавний діалог США й України набуває нового формату: у стратегії США простежується зміщення акцентів з ядерної проблематики до питань демократизації та лібералізації економіки України, однак, не втрачає актуальність і співробітництво в безпековій сфері. Стратегія України щодо США розвивається в контексті її багатовекторності, простежується зацікавленість у розширенні торговельно-економічного співробітництва.

Договірно-правова база взаємовідносин 1995–1999 рр. ґрунтувалась на здобутках попереднього періоду та суттєво розширилась й удосконалилась. Передовсім це стосується таких напрямів, як політичне, торговельно-економічне співробітництво, а також взаємовідносини в науково-технічній сфері. Цей процес зумовлювався суттєвою активізацією політичного діалогу на вищому рівні, контактами між міністерствами й відомствами, а також удосконаленням інституційного забезпечення співробітництва США й України.

У визначений період дещо розширюється й договірно-правова база співробітництва в науково-технічній сфері. Укладені угоди насамперед окреслювали головні умови та принципи співробітництва двох держав у цій

царині. При цьому значна увага в усіх документах приділялась захисту інтелектуальної власності [6, 36–39].

Загалом констатуємо результати аналізу договірно-правової бази, варто зазначити, що продовж 1990-х років відбувається її суттєве вдосконалення та структуризація. Насамперед це стосується угод у торговельно-економічній, науково-технічній та енергетичній, зокрема ядерній, сферах. Разом з тим у галузі культурної співпраці у зазначений період вагомі угоди не укладались.

Таким чином, слід зазначити, що жодна важлива подія у світі, сьогодні не обходиться без прямої або опосередкованої участі Сполучених Штатів. Глобалізація світових процесів, приводить до того, що від стану економіки США у великій мірі залежить економічна ситуація в інших державах світу, в тому числі й в Україні. Безперечно, розвиток українсько-американського стратегічного партнерства є надзвичайно важливим для нашої країни і останнім часом воно значно активізувалось.

ЛІТЕРАТУРА

1. Годлюк А. Стратегічне партнерство в форматі особливих відносин між Україною і США. *Американська історія та політика*. 2016. № 1. С. 27–40.
2. Угода між Урядом України і Урядом Сполучених Штатів Америки про сприяння капіталовкладенням. *Зібрання чинних міжнародних договорів України: офіційне видання / (за заг. ред. А. Зленка)*. Т. 2. Кн. 1: січень-липень 1992 р. К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2002. С. 359 – 362.
3. Меморандум про взаєморозуміння між Урядом України і Урядом Сполучених Штатів Америки. *Зібрання чинних міжнародних договорів України: офіційне видання / (за заг. ред. А. Зленка)*. Т. 2. Кн. 1: січень-липень 1992 р. К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2002. С. 370 – 371.
4. Угода між міністерствами оборони України й США щодо Забезпечення України матеріально-технічними засобами, послугами та здійснення відповідної підготовки персоналу у зв'язку із ліквідацією стратегічної ядерної зброї. *Зібрання чинних міжнародних договорів України: офіційне видання / (за заг. ред. К.І. Грищенка)*. Т. 3. Кн. 2: липень-грудень 1993 р. К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2004. С. 660 – 661.
5. Уткин А. Американская стратегия на следующий век: (стратегия мирового преобладания). *Свободная мысль*. 1999. № 1. С. 49–63.
6. Меморандум про взаєморозуміння щодо співробітництва у сфері телекомунікацій і розвитку Всесвітньої інформаційної інфраструктури між Урядом України і Урядом США. *Зібрання чинних міжнародних договорів України: офіційне видання / (за заг. ред. Б.І. Тарасюка)*. Т. 5. Кн. 1: січень-червень 1995 р. К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2006. С. 36 – 39.